

Ruoka-avun tilannekatsaus

syksy 2022

2.12.2022

Koottu yhteistyössä paikallisten ja valtakunnallisten ruoka-aputoiminnan järjestäjien kanssa

Ruoka-apu.fi

Sisällys

Ruoka-avun tilannekatsauksen yhteenveto	1
Tilannekatsauksen kokoamiseen osallistuneet organisaatiot ja yhteisö	2
Tilannekatsauksen toteuttaminen ja aineiston kuvaus.....	3
Ruoka-avun toimintaedellytykset.....	4
Hävikki- ja lahjoitusruoan saatavuus.....	4
Taloudellisten resurssien epävarmuus.....	5
Työntekijöitä ja vapaaehtoisia tarvitaan	5
Ruoka-avussa asioivien tilanteet	6
Ruoka-avussa asioivien taloudellinen toimeentulo.....	6
Ruoka-avussa asioivien palveluiden tarve.....	7

Ruoka-avun tilannekatsauksen yhteenveto

Ruoka-avun syksyn tilannekatsaus on koottu yhteistyössä paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten ruoka-aputoiminnan järjestäjien kanssa. Tiedonkeruussa hyödynnettiin sähköistä kyselylomaketta. Kyselyyn vastasi 98 henkilöä, jotka edustivat yhteensä 92 eri ruoka-aputoiminnan toimipistettä tai vastuutahoa. Vastaajista 52 edusti järjestöä, yhdistystä tai muuta seurakuntaa, 22 evankelisuterilaista seurakuntaa ja 2 kuntatoimijaa.

Tilannekatsaukseen on koottu keskeisiä huomioita ruoka-aputoimintaa ja ruoka-avussa asioivien tilanteita haastavista asioista. Vastauksia on verrattu mahdollisuuksien mukaan huhtikuussa 22 tehtyyn laajempaan ruoka-avun tilannekatsaukseen.

Syksyllä 2022 ruoka-avun tarve on jatkanut kasvuaan kuluttajahintojen nousun seurauksena. Yli puolet kyselyyn vastanneista ruoka-aputoimijoista raportoi asiakasmääränsä kasvaneen verrattuna alkuvuoteen. Tämä on jo kolmas vuosi peräkkäin, kun ruoka-avun tarpeen kerrotaan kasvaneen. Syitä ruoka-avun tarpeen kasvulle ovat muun muassa ruoan, sähkön ja energian hinnannousu. Kyselyn mukaan ruoka-avun piiriin on tullut myös uusia asiakkaita muun muassa työssäkäyviä, joiden tulot eivät enää riitä kattamaan välttämättömiä menoja.

Ruoka-aputoimintaa haastaa valtakunnallisesti jaettavan ruoan saatavuuden heikentyminen. Kevään 2022 ruoka-avun tilannekatsauksessa huhtikuussa 61 % kuvasi elintarvikkeiden saatavuuden vähentyneen verrattuna alkuvuoteen. Syksyn 2022 kysely antoi saman suuntaisia tuloksia. Yli puolet kyselyyn vastanneista kertoi tarvitsevansa lisää jaettavaa ruokaa, jotta apua riittää kaikille. Hävikki- ja ylijäämäruokaa ei jää enää ruoka-avussa jaettavaksi kauppojen ja elintarviketeollisuuden tehostuneiden prosessien takia, mutta myös kuluttajahintojen nousu on lisännyt punalaputettujen tuotteiden ostoa valtakunnallisesti.

Inflaatio heijastuu myös ruoka-aputoimintaan. Vastanneista kolmannes kertoi taloudellisten resurssiensa olevan riittämättömät toiminnan ylläpitämiseksi. Muun muassa polttoaineen ja sähkön hinnannousut ovat kasvattaneet ruoka-aputoiminnan toteuttamisen kuluja. Ruoka-apua toteutetaan pienin resurssein, joten pienikin kustannusten kasvu voi asettaa toiminnan vaakalaudalle. Kyselyn vastaajista joka neljäs kertoi tarvitsevansa lisää työntekijöitä ja vapaaehtoisia toimintaansa. Vastauksissa korostui tarve työntekijöille etenkin kohtaavaan työhön, palveluohjaukseen ja ruoanlaittoon.

Ruoka-avun asiakkaiden tilanteita parantaisi perusturvan tason nosto ja etuuksien käsittelyn nopeuttaminen kyselyn mukaan. Tämänhetkistä sosiaaliturvajärjestelmää kuvattiin kyselyn vastauksissa viidakkona, joka ei vastaa yksilöllisiin elämäntilanteisiin. Kyselyn vastaajista yli puolet kertoi palvelun tarpeen kasvaneen asiakkaidensa joukossa. Kyselyn vastaukset korostivat tarvetta moniammatilliselle ja sektorirajat ylittävälle yhteistyölle, jonka avulla voidaan vastata yksilöllisiin tarpeisiin parhaiten.

Kyselyyn vastanneet ruoka-aputoimijat kokivat, että he tarvitsisivat toiminnassaan lisää aikaa ja resursseja keskustelulle, palveluohjaukselle ja ryhmätoiminnalle. Korona-aikana siirryttiin pääasiassa ruokakassien jakamiseen, mikä vähensi kohtaavan työn määrää. Kyselyn vastaajat kokevat matalan kynnyksen palveluohjauksen merkittävänä ennaltaehkäisevänä toimintana, minkä takia olisi tärkeää tulevaisuudessa saada enemmän resursseja sen toteuttamiseen.

Tulevaisuudessa ruoka-apukentän yhteistyölle on entistä suurempi tarve. Erityisesti kyselyn vastauksissa korostui tarve toimivalle yhteistyölle kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä voidaan kyselyn mukaan vaikuttaa parhaiten ruoka-avun juurisyihin.

Tilannekatsauksen kokoamiseen osallistuneet organisaatiot ja yhteisö

Valtakunnalliset järjestöt ja verkosto

Samaria rf
Suomen Pelastusarmeijan säätiö sr
Suomen Punainen Risti

Paikalliset ja alueelliset toimijat (järjestöt ja muut kuin ev.-lut. seurakunnat)

Café Agapé
Elämän Eliksiiri ry
Etelä-Karjalan työ- ja asukastupayhdistys ry
Eväitä Elämään ry
Haminan ruoka-apu ry
Helluntaiseurakunta
Helsingin ortodoksinen seurakunta
Hämeen Mokia ry
Hämeenlinnan Helluntaiseurakunta
Jyväskylän Suvanto ry/Ruoka-apu Lyydia
Järvipohjanmaan Risteyspaikka ry
Kerimäen Pysäkki ry
Kivenkolo/Kaveri-Kammari
Korson ruokapalvelu ry
Kumppanuuskeskus Luotsi ry
Lappeenrannan Seudun Työnhakijan ry
Leivänmurtajat ry
Luukkaan pysäkki ry
Manna-apu ry
MLL Mäntsälän paikallisyhdistys
Nilsiä Helluntaiseurakunta
Elämän eväät ry
Pohjois-Suomen ortodoksinen seurakunta
Päiväkeskus Pysäkki ry
Raitin pysäkki
Rovaniemen Neuvokas
Soppari ry
SPR Hankasalmen osasto
SPR Hämeen piiri
SPR Petäjäveden osasto
SPR Puolangan osasto
SPR Tampereen osasto
SPR Varsinais-Suomen piiri
SPR Virrat
Suomen Betel Kodit -yhdistys
Toivontähti ry
Turun Katulähetys ry

Työvalmennussäätiö Luotsi sr/HTR-logistiikkakeskus
Ulvilan vapaaseurakunta
Vaasan ruoka-apu ry/Vasa Mathjälp rf
Vapaaseurakunta
ViaDia Hämeenlinna ry
ViaDia Keski-Uusimaa ry /Yhdessä katettu -verkosto
ViaDia Lappeenranta ry
ViaDia Tornio ry
Vihreä Keidas ry
Virvatuli ry
Ystävöntupa ry

Evankelis-luterilaiset seurakunnat ja seurakuntayhtymät

Espoonlahden seurakunta
Hausjärven seurakunta
Kaarinan seurakunta
Karjasillan seurakunta
Kaustisen ja Ullavan seurakunta
Kiteen seurakunta
Alavan seurakunta
Lappeenrannan seurakuntayhtymä
Lohtajan seurakunta/Kokkolan seurakuntayhtymä
Muuramen seurakunta
Mynämäen seurakunta
Nurmeksien seurakunta
Paimion seurakunta
Rautavaran seurakunta
Ruskon seurakunta
Sastamalan seurakunta
Alajärven seurakunta
Sääksmäen seurakunta
Tampereen seurakuntayhtymä/Ruokapankki
Toivakan seurakunta
Vaasan suomalainen seurakunta
Ähtärin seurakunta

Kuntatoimijat

Vantaan sosiaalipalvelut
Vantaan kaupunki / Yhteinen pöytä

Vastaajista 16 ei halunnut organisaationsa nimeä mainittavan raportissa.

Tilannekatsauksen toteuttaminen ja aineiston kuvaus

Tilannekatsaus on koottu 98 ruoka-aputoimijan vastauksista sähköiseen kyselyyn, joka toteutettiin syys-lokakuussa. Kyselyssä oli kolme avointa kysymystä taustatietojen lisäksi: *Mitkä asiat parantaisivat ruoka-aputoimintanne toimintaedellytyksiä juuri nyt?*, *Mitkä asiat parantaisivat ruoka-avussa kohtaamienne ihmisten tilannetta juuri nyt?* ja *Voit halutessasi kertoa muita ajankohtaisia huomioita ruoka-aputoiminnan kentältä.* Kyselylomake toimitettiin Ruoka-apu.fi -hankkeen verkoston postituslistalle, jolla on 850 vastaanottajaa eri puolilla Suomea. Kyselyyn kerättiin vastauksia ajalla 19.9-5.10.2022.

Suomessa ruoka-aputoimintaa järjestää lähes 1000 eri toimijaa, joten tilannekatsaukseen on osallistunut vain pieni joukko kaikista Suomen ruoka-aputoimijoista. Tilannekatsauksessa on kyse otoksesta. Kyselyyn vastasi 98 henkilöä 92 eri organisaatiosta. Tilannekatsauksen tiedot kuvaavat kyselyyn vastanneiden kokemuksia, eikä vastauksia voi sellaisenaan yleistää koskemaan koko Suomea tai kaikkien organisaatioiden toteuttamaa ruoka-aputoimintaa.

Kyselyyn vastanneilla ruoka-aputoimijoilla on toimintaa valtakunnallisesti ja/tai paikallisesti. Vastaaajista 22 edusti ev.lut seurakuntia, 2 kuntatoimijoita, 52 muita seurakuntia ja järjestöjä. Osallistuneista 16 ei halunnut organisaationsa nimeä mainittavan raportissa. Tilannekatsauksessa on nostettu vastaajien huomioita ruoka-avun tilanteesta kysymyksittäin.

Ruoka-avun toimintaedellytykset

Pyysimme vastaajia arvioimaan ruoka-aputoimintansa toimintaedellytyksiä parantavia asioita. Kyselyn mukaan toimintaedellytyksiä parantaisi hävikkiruoan saatavuus, vakaammat taloudelliset resurssit sekä vapaaehtoisten ja työntekijöiden määrän kasvu. Yli puolet vastaajista kertoi asiakasmääriensä kasvaneen, mikä vaikeuttaa toiminnan ennakoitavuutta. Ruoka-aputoiminnalla on tällä hetkellä haasteita vastata kasvaneeseen avun tarpeeseen kyselyn mukaan.

Hävikki- ja lahjoitusruoan saatavuus

Ruoka-aputoimintaa haastaa valtakunnallisesti jaettavan ruoan saatavuuden heikentyminen. Yli puolet vastanneista kertoi tarvitsevänsä lisää jaettavaa ruokaa, jotta apua riittää kaikille sitä tarvitseville. Hävikkiruokaa jää vähemmän ruoka-avussa jaettavaksi kauppojen ja elintarviketeollisuuden tehostuneiden prosessien takia, mutta myös kuluttajahintojen nousu on lisännyt punalaputettujen tuotteiden ostoa valtakunnallisesti. Syksyn 2022 kyselyn vastaukset ovat samansuuntaisia kevään 2022 ruoka-avun tilannekatsauksen havaintojen kanssa (Kirkkopalvelut ry, Ruoka-apu.fi ja Sininauhaliitto 2022).

Parempi yhteistyö ruokakauppojen hävikin saamiseksi ruoka-apuun olisi tässä tilanteessa välttämätöntä. Pikkupaikkakunnalla tämä ei toimi. Jos varsinkin ensi talvesta tulee ihmisille vaikea taloudellisesti, olisi ehdottoman tärkeää saada kaikki mahdolliset tahot tekemään yhteistyötä ihmisten tilanteen helpottamiseksi. Vähäininkin ruoka-apu voi olla vielä nykyistä tärkeämpää.

Valtakunnalliset selkeät ja sitovat ohjeet hävikkiruoan lahjoittamisesta ruoka-aputoimintaan voisi tuoda uusia yhteistyökumppaneita ruoka-aputoimijoille kyselyn mukaan. Monilla paikkakunnilla hyödynnetään kunnan ylijäämäruokaa, kuten kouluruokailun ylijäämää. Kyselyssä ehdotettiin kuntien velvoittamista lahjoittamaan ylijäämäruokansa ruoka-aputoimintaan, jolla mahdollistettaisiin päivittäinen lämmin ateria apua tarvitsevalle. Kyselyn mukaan toimintaedellytyksiä parantaisi tiiviimpi ja selkeämpi yhteistyö kaupan ja elintarviketeollisuuden kanssa.

Ruokaa tulee tällä hetkellä kaupoista vähän, koska ihmiset ostavat enemmän alelaputettuja tuotteita, joka johtaa siihen, että kaupoissa ei synny hävikkiä. Eli se vähentää ruoka-avussa jaettavan ruoka-avun määrää. Ruokaa ei riitä kaikille tarvitsijoille tällä hetkellä. Iso osa haki-joista jää ilman. Ruoka-avun tarve on kasvanut selvästi tänä syksynä, mikä näkyy huimasti kasvavina jonoina ruoka-avussa, mutta meille ei jää ruokaa mitä jakaa, yhtälö alkaa näyttää toivottomalta. Ihmiset eivät saa apua vaikeaan tilanteeseensa edes ruoka-aputoiminnasta. Tilanne on erittäin huolestuttava.

Hävikki- ja ylijäämäruoan saatavuuden heikentyminen vaikuttaa suoraan ruoka-aputoimintaan. Kyselyn mukaan hävikki- ja ylijäämäruoan vähentyminen on johtanut tilanteisiin, joissa kaikille avuntarvitsijoille ei riitä apua. Yli puolet vastaajista ilmoitti tarvitsevänsä uusia lahjoittajia, jotta voivat vastata kasvaneeseen avun tarpeeseen. Asiakasmäärien kasvaessa ja hävikki- ja ylijäämäruoan vähentyessä onkin pohdittava, millä keinoilla ruoka-avun toimintaedellytykset turvataan. Hävikkiruoka ei voi olla ruokaturvan perusta.

Taloudellisten resurssien epävarmuus

Kolmas osa vastaajista kertoi, ettei taloudelliset resurssit riitä ruoka-aputoiminnan kehittämiseen ja ylläpitoon. Kyselyn vastauksissa korostui tarve rahoituksen turvaamisesta, jolloin toimintaa voidaan toteuttaa ilman pelkoa sen päättymisestä. Toimintaedellytyksiä parantaisi, jos ruoka-aputoiminnalle olisi selkeä rahoitus ja rahoitusta voisi kohdentaa myös ruoan ostamiseen, jolla paikattaisiin vaihtelevia lahjoitusruoan määriä. Paremmat taloudelliset resurssit mahdollistavat vastaamisen kasvaneeseen avuntarpeeseen.

Tilanne on kehittynyt huonompaan suuntaan, kun hävikkiruoan määrät ovat laskeneet ja vastaavasti toimijoiden kuljetus- ja sähkökustannukset sekä tilakustannukset kasvaneet voimakkaasti.

Ruoka-aputoiminnan suurimmat kustannukset tulevat logistiikka- ja tilakuluista. Logistiikka kattaa kuljetuskaluston ja sen ylläpidon, kylmäsäilytyslaitteet sekä pakkauksen. Esimerkiksi polttoaineen hinnannousu vaikutti suoraan ruoka-aputoiminnan kustannusten nousuun, sillä ruokalahjoituksia noudetaan pitkienkin etäisyyksien päästä. Kyselyn mukaan riskeihin, kuten kylmälaitteen rikkoutumiseen, varautuminen on taloudellisesti haastavaa. Vastauksissa näkyi myös sähkön hinnannousun vaikutus toimintaan. Kasvavat kulut voivat kyselyn mukaan johtaa tilanteeseen, missä toimintaa ei ole mahdollista jatkaa.

Ruoka-aputoimintaa toteutetaan usein tiloissa, joita ei ole suunniteltu ruoka-aputoiminnalle. Toimintaedellytyksiä parantaisi kyselyn mukaan paremmat tilat ja säilytysmahdollisuudet. Tarkoituksenmukaiset tilat tukisivat ruoka-aputoiminnan toteuttamista, jolloin muun muassa ruoka-apua voisi noutaa sisätiloista ja käytössä olisi tila/tiloja myös muulle toiminnalle, kuten vertaisryhmä- ja kurssitoiminnalle. Kasvaneiden asiakasmäärien myötä tilat ovat osalla kyselyyn vastanneista käyneet ahtaiksi.

Hyvä yhteistyö ja sovittu kumppanuus tulevan hyvinvointialueen kanssa. Selkeys siitä, miten yhteistyö kuntien ja sote-palveluiden kanssa toimisi hyvin myös jatkossa. Selkeä kumppanuus, jossa roolit ja yhteistyö on sovittua ja ääneen sanottua.

Kyselyn mukaan ruoka-aputoimijoiden tiiviimpi yhteistyö tukee ruoka-aputoiminnan toteuttamista. Kyselyssä nousi esiin tarve saada ruoka-aputoiminta osaksi tulevien hyvinvointialueiden toimintaa. Toimiva yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen kanssa nähdään tärkeänä, ja erityisesti toivottiin ruoka-aputoiminnalle omaa ”kotipesää” hyvinvointialueiden sosiaalitoimeen. Kyselyyn vastanneet kokevat tärkeänä, että kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa on selkeä kumppanuus, jossa roolit ja yhteistyö on sovittu konkreettisesti.

Työntekijöitä ja vapaaehtoisia tarvitaan

Vapaaehtoisten saatavuus. Palkattua työntekijäresurssia ei voida lisätä. Toiminnan edellytys on vapaaehtoistyön panostus. Ilman sitä toimintaa ei voisi toteuttaa.

Kyselyn vastaajista joka neljäs kertoi tarvitsevänsä lisää työntekijöitä ja vapaaehtoisia toimintaansa. Ruoka-apua toteutetaan pääosin vapaaehtoisvoimin. Vastauksissa korostui tarve työntekijöille etenkin kohtaavaan työhön, palveluohjaukseen ja ruoanlaittoon. Vastauksissa nousi esiin myös tuleva palkkatukiudistus, mikä voi estää työllistämisen ruoka-aputoiminnassa.

Lisää henkilökuntaresursseja. Olen ainoana työntekijänä paikalla organisoimassa ruoka-aputoimintaa. Toki paikalla on vapaaehtoisia, mutta työntekijän resurssit ovat koetuksella, kun organisoii kuljetusta, jakelua, vapaaehtoisia sekä asiakkaiden kohtaamista

Vastuu ruoka-aputoiminnasta keskittyy kyselyn mukaan yhdelle tai muutamalle työntekijälle, joiden työnä on toiminnan organisointi. Suuremmat henkilöstöresurssit mahdollistaisivat vastuunjakamisen useammalle työntekijälle ja vapaaehtoiselle. Mitä enemmän on työntekijöitä, sitä enemmän on aikaa ruoka-avussa asioivan kohtaamiseen. Lisäresurssi henkilökuntaan tukisi vapaaehtoisten ohjaamista, tukemista ja sitouttamista toimintaan sekä uusien vapaaehtoisten rekrytointia. Vastauksien mukaan hävikkiruokaa voisi noutaa laajemmalla alueella, jos olisi enemmän työntekijöitä ja vapaaehtoisia. Erityisesti kyselyssä nousi tarve resurssille kohdata ihmisiä ruoka-avussa.

Ruoka-avussa asioivien tilanteet

Ruoka-avun tarve on jatkanut kasvuaan syksyllä. Kyselyn vastaajista yli puolet kertoi asiakasmääriensä kasvaneen verrattuna aiempaan. Syitä ruoka-avun tarpeen kasvulle on muun muassa sähkön ja energian hinnannousu, ruoan kallistuminen sekä korkojen nousu. Myös Ukrainasta sotaa paenneita on ruoka-avun piirissä. Vastaajien mukaan ruoka-avun piiriin on tullut uusia asiakkaita, kuten työssäkäyviä, joiden tulot eivät enää riitä kattamaan välttämättömiä menoja. Tämä on jo kolmas vuosi peräkkäin, kun ruoka-apua järjestävät tahot ovat raportoineet ruoka-avun tarpeen kasvusta.

Ruoka-avussa asioivien taloudellinen toimeentulo

Ruoka-avun asiakkaiden taloudellisen tilanteen heikentymisestä kertoi yli puolet kyselyyn vastanneista ruoka-apua järjestävistä tahoista. Selvityksemme mukaan ruoka-apua hyödyntävien ihmisten taloudellista tilannetta parantaisivat esimerkiksi perusturvan tason nosto ja etuuksien käsittelyn nopeuttaminen. Sosiaaliturvajärjestelmää kuvattiin kyselyn vastauksissa monimutkaisena viidakkona, joka ei vastaa joustavasti yksilöllisiin elämäntilanteisiin.

Ruoka-avun hakijoita on enemmän kuin koskaan yli 30-vuotisen urani aikana. Jaettava ruoka-apu ja taloudellinen tuki ei vastaa lainkaan todellista tarvetta.

Kyselyssä korostui huoli ihmisten pärjäämisestä, mikäli ruoan ja sähkön hinta jatkaa nousuaan. Ruoka-avussa on nähtävissä jo nyt, ettei perustoimeentulo tai palkka riitä kattamaan välttämättömiä menoja. Kyselyn mukaan ruokakulut ovat usein ensimmäisiä asioita, mistä säästetään kulujen kasvaessa. Tämä näkyy kasvavassa ruoka-avun tarpeessa.

Sosiaaliturvauudistuksen toivotaan tuovan yksinkertaistusta monimutkaiseen tukijärjestelmään kyselyn mukaan. Vastaajien mukaan etuuksien tulisi huomioida joustavasti yksilölliset elämäntilanteet. Vastauksista ilmeni myös, että ruoka-avussa asioivien keskuudessa on epäluottamusta virallista auttamisjärjestelmää kohtaan. Pitkät käsittelyajat voivat kyselyn mukaan aiheuttaa esimerkiksi velkaantumista, kun pikavipeillä paikataan arjen välttämättömiä menoja.

Ruoka-avussa asioivien palveluiden tarve

Toiminnassa kohdataan ja tavoitetaan sellaisia ihmisiä, joilla on monipuolisen tuen ja palveluiden tarve. Matalan kynnyksen kohtaamiset ja ruoka tuovat ihmisiä paikalle. Jakautuva sosiaalityö ja tiivis yhteistyö sosiaalipalveluiden palveluohjauksen kanssa edistäisi varmasti tavoitettujen ihmisten kokonaisvaltaista tilannetta. Osallistumisen mahdollisuudet toiminnassa ja heille ruoka-avun yhteydessä välitetty tieto erilaisista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä palveluista/mahdollisuuksista.

Ruoka-apuun turvaututaan erilaisista syistä ja erilaisilla taustoilla. Ruoka-avun asiakkaana on niin yksinasuvia, pariskuntia, perheitä, eläkeläisiä, työttömiä, opiskelijoita kuin työssäkäyviä. Yli puolet kyselyyn vastanneista kuvasi ruoka-avun asiakkaidensa palvelutarpeen lisääntyneen. Vastauksissa nostettiin esiin tarve muun muassa talous- ja velkaneuvonnalle, päihde- ja mielenterveyspalveluille, digineuvonnalle sekä terveys-, sosiaali- ja työllisyyspalveluille. Kyselyyn vastanneet ruoka-aputoimijat näkevät moniammatillisen ja sektorirajat ylittävän yhteistyön ratkaisuna yksilöllisiin elämäntilanteisiin.

Ruoka-avun hakeminen on vain jäävuorenhuippu. Yleensä ruoka-apua hakevalla on myös muitakin ongelmia tai avuntarvetta. Ne saattavat liittyä terveyteen tai jopa ihmissuhteisiin.

Kyselyyn vastanneet ruoka-aputoimijat kokivat, että he tarvitsisivat toiminnassaan lisää aikaa ja resursseja keskustelulle, palveluohjaukselle ja ryhmätoiminnalle. Korona-aikana siirryttiin pääasiassa ruokakassien jakamiseen, mikä vähensi kohtaavan työn määrää. Kyselyn vastaajat kokevat matalan kynnyksen palveluohjauksen merkittävänä ennaltaehkäisevänä toimintana, minkä takia olisi tärkeää tulevaisuudessa saada enemmän resursseja sen toteuttamiseen. Kyselyn mukaan yhteistyölle on tulevaisuudessa entistä enemmän tilausta, jotta ruoka-avun juurisyihin voidaan vaikuttaa.